

ВІДГУК

офіційного опонента, дійсного члена (академіка) НАПН України,
доктора педагогічних наук, професора

Носка Миколи Олексійовича

на дисертацію СЦІСЛОВСЬКОГО СТАНІСЛАВА ВАДИМОВИЧА

«Програмування розвивальних занять з фізичної культури для учнів старшої школи», представлену на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я)

Актуальність теми. На сучасному етапі розвиток рухової активності в більшості старшокласників є нижчим від необхідного. Тому понад 80 % випускників не готові до військової діяльності на належному рівні. Разом із першим зазначене засвідчує нагальну потребу модернізувати підходи до формування і реалізації змісту занять з фізичної культури в старшій школі.

З іншого боку відзначаємо, що одним із інноваційних підходів є інтегративний, а його основою – визначення стійких форм інтегральної індивідуальності людини з позиції «генотип-середовище». До таких форм належать структурно-функціональні рівні, а саме морфофізіологічний, нейро- та психодинамічний, а їх основою є відповідно соматичний тип конституції, тип нервової системи тип темпераменту. Незважаючи на наявні дані, дотепер недостатньо розроблене питання проектування педагогічних технологій, що реалізується на заняттях з фізичної культури старшокласників і відзначається розвивальним змістом. Водночас має місце низка суперечностей. Усе зазначене свідчить, що тема дисертаційної роботи Станіслава Вадимовича без сумніву є актуальною для теорії і методики навчання, але передусім для фізичної культури й основ здоров'я.

Роботу виконано згідно з тематичним планом науково-дослідної роботи Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки за темою «Соціально-педагогічні та медико-біологічні основи фізичної активності різних груп населення» (номер державної реєстрації 0115U002344) та планом науково-дослідної роботи проблемної лабораторії Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка за темою «Програмування профілактично-оздоровчих і розвивальних технологій фізичної культури для дітей та студентської молоді».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Аналіз матеріалів за вказаними критеріями свідчить, що чітко прослідковується логічний зв'язок між темою дисертаційної роботи та визначеними метою, завданнями, об'єктом, предметом дослідження, а також обраними організацією і методами. Зокрема, здобувачем були використані не тільки педагогічні, але й медико-біологічні, соціологічні методи та методи математичної статистики. Такий комплексний підхід до одержання емпіричних даних забезпечив підвищення їх цінності.

Досягненню мети дослідження сприяло поетапне вирішення чотирьох завдань. Завдяки такій організації були одержані необхідні теоретико-емпіричні дані, а коректне застосування методів математичної статистики сприяло підвищенню надійності та об'єктивності висновків по кожному завданню. При цьому, опрацюванням 251 літературного джерела загальнонауковими методами здобувач зміг одержати необхідну ретроспективну інформацію щодо характеристики розвивального ефекту від занять з фізичної культури у старшій школі, їх ефективності в розвитку рухової активності старшокласників, чинників, що визначають результативність таких занять у досягненні розвивального ефекту, а також інноваційних ідей і підходів до підвищення останнього.

Реалізувавши констатувальний експеримент, здобувач одержав емпіричні дані, що сприяли виявленню недоліків в організації та змісті занять з фізичної культури в старшій школі, а також способів їх усунення. Підсумком проведеної пошукової діяльності стало розроблення алгоритму програмування розвивальних занять з фізичної культури старшокласників та програми, спроектованої за цим алгоритмом та яка враховує визначені педагогічні умови. Експериментальна перевірка сприяла визначенню ефективності авторських розробок у вирішенні поставлених завдань.

Усе вищезазначене викладено в тексті дисертації, що містить умовні позначення, вступ, 3 розділи, висновки, список використаних джерел і додатки. При цьому: у вступі обґрунтовано вибір теми дисертаційної роботи та наведено аргументи на користь використаного методологічного апарату. Висновки наприкінці кожного розділу узагальнюють інформацію, одержану під час вирішення певного завдання. Загальні висновки відображають результати проведених досліджень та засвідчують вирішення поставлених завдань.

На нашу думку важливим для теорії і методики навчання є висновок про необхідність дотримання вимог виконавчих операцій розробленого алгоритму та здійснення в установленій послідовності для конкретизації мети і завдань, діагностики соматотипів учнів, визначення форм занять, уточнення компонентів рухової активності для їх розвитку у представників кожного соматотипу, забезпечення термінової адаптації на кожному уроці з фізичної культури, накопичувальної адаптації – у визначений період часу, оптимальної організації фізичної активності хлопців із різними соматотипами. Реалізація програми, спроектованої за цим алгоритмом, забезпечується виконанням педагогічних умов, зокрема формування мотивації старшокласників до систематичного використання різних форм фізичного виховання, забезпечення систематичності у здійсненні педагогічного контролю за компонентами рухової активності та створення в школі розвивального середовища.

Достовірність результатів та їхня новизна. Результати дисертаційної роботи відповідають характеристикам достовірності та новизни, що підтверджується достатньою тривалістю констатувального і формуального експериментів, обсягом вибірок – по 20 представників кожного соматотипу. Достовірність результатів забезпечено вивченням показників у тих самих хлопців протягом навчання у старшій школі, великою кількістю показників із використанням вискоефективних методик й

методів, а також аналізом одержаних даних адекватними методами математичної статистики. Зокрема, під час констатувального і формувального педагогічних експериментів здобувач вивчав відповідно 25 та 23 показників, що у представників кожного соматотипу відображали стан фізичних підготовленості, працездатності та функціональних можливостей; у констатувальному експерименті додатковими показниками були фізичне здоров'я та пріоритети, пов'язані з фізичною активністю.

Крім зазначених алгоритму програмування занять з фізичної культури та програми таких занять розвивального змісту, здобувачем уперше встановлено особливості вияву і зміни показників, що характеризують компоненти рухової активності хлопців із різними соматотипами, а також особливості структури, якою відзначається зміна їх фізичної підготовленості між 15 і 17 роками. Водночас уперше встановлено особливості реалізації фізичної активності та уподобань 15-річних представників різних соматотипів щодо її змісту.

Практичне значення дослідження полягає у розробленні рекомендацій для програмування змісту занять з фізичної культури, спрямованого на розвиток рухової активності учнів старшої школи. На підставі довідок про провадження результатів дисертаційної роботи відзначаємо, що авторську розробку застосовано у навчальному процесі старшокласників закладів загальної середньої освіти № 5, 12 м. Кам'янець-Подільський, № 15 м. Львів. Водночас, матеріали і результати дослідження було використано під час підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки та Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка.

Повнота викладення результатів роботи в опублікованих працях і авторефераті. Результати дисертаційної роботи висвітлено у 9-ти наукових працях, з яких 5 статей опубліковані у наукових фахових виданнях України з педагогіки, 2 статті в іноземному періодичному виданні, всі з яких містяться в міжнародних наукометричних базах, а також одному навчальному посібнику.

Зміст положень автореферату є ідентичним основним положенням дисертації, і його оформлення відповідає вимогам МОН України.

Зауваження до змісту дисертації та автореферату. Дисертаційна робота містить помилки технічного та змістового характеру:

1. с.18. Перелік умовних позначень: Загальноосвітній навчальний заклад (ЗНЗ) за новим Законом про освіту – Заклад загальної середньої освіти (ЗЗСО); с.37 ВНЗ за новим стандартом тепер Заклад вищої освіти (ЗВО).

2. с.23. У підрозділі «Наукова новизна отриманих результатів» до категорії «уперше» не може бути віднесеним: уточнення компонентів рухової активності для їх розвитку у представників кожного соматотипу та формування мотивації старшокласників до систематичного використання позаурочних і позашкільних форм фізичного виховання.

3. с.24. У підрозділі «Особистий внесок здобувача» не позначено робіт, виконаних здобувачем у співавторстві з іншими дослідниками.

4. На наш погляд таблиця 1 в авторефераті на с.16, яка велика за розмірами мала б бути представлена не таблицею, а рисунком, або діаграмою і матеріали сприймалися б краще.

5. У загальних висновках не розкрито інформацію щодо результатів, одержаних під час вирішення другого завдання.

Наведені зауваження не мають принципового характеру, оскільки не впливають на одержані результати і висновки, а отже не знижують рівня проведених досліджень та загальної оцінки дисертаційної роботи.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертаційна робота «Програмування розвивальних занять з фізичної культури для учнів старшої школи» подається вперше, є самостійною, завершеною науковою працею, що робить теоретичний і практичний внески у педагогіку старшої школи в аспекті підвищення ефективності занять з фізичної культури у вирішенні завдань розвивального змісту. Робота відповідає вимогам п. 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року за № 567 зі змінами, внесеними згідно з 7 постановою Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2015 р. № 656 щодо кандидатських дисертацій, а її автор Сцісловський Станіслав Вадимович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я).

Офіційний опонент:

дійсний член (академік) НАПН України,
доктор педагогічних наук, професор,
ректор Національного університету
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

М. О. Носко

Засвідчую
підпис М.О. Носка
Начальник відділу кадрів

Л.Ф. Лук'яненко